Bản quyền thuộc về các tác giả và *nghiencuuquocte.net*

CUỘC ĐỐI THOẠI Ở MELOS

Nguồn: Thucydides, "The Melian Dialogue", *History of the Peloponnesian War* (Harmondsworth: Penguin Classics, 1954), pp. 400-408.

Biên dịch và Hiệu đính: Lê Hồng Hiệp

Lời giới thiệu: Cuốn sách *Lịch sử cuộc Chiến tranh Peloponnesse* của Thucydides miêu tả lại cuộc xung đột giữa thành Athens và thành Sparta diễn ra từ năm 431 đến năm 404 TCN, liên quan đến phần lớn các thành bang của Hy Lạp ở phía bên này hay bên kia cuộc chiến. Melos, một hòn đảo nhỏ nằm ở ngoài khơi bờ biển phía đông nam của Hy Lạp, cố gắng giữ độc lập và trung lập nên đã chống lại nỗ lực của Athens trong việc biến họ thành một nước chư hầu triều cống. Athens sau đó cử một đội quân viễn chinh tới chinh phạt hòn đảo, hay ít nhất buộc nó tham gia vào liên minh với mình. Trước khi ra lệnh tấn công, các tướng lĩnh Athens đã cử người tới thương lượng với người Melos. Trong cuộc thương lượng đó, câu nói *"kẻ mạnh làm bất cứ những gì mình có thể, còn kẻ yếu thì phải chấp nhận những gì họ phải chấp nhận"* của người Athens đã trở thành một ví dụ kinh điển cho *chủ nghĩa hiện thực* trong quan hệ quốc tế. Dù đã diễn ra từ hơn 2.000 năm trước, những luận điểm của người Athens và người Melos trong cuộc đối thoại về mối quan hệ giữa nước mạnh và nước yếu, giữa chiến tranh và hòa bình, giữa lựa chọn đồng minh và kẻ thù… vẫn còn hết sức tương thích với hiện thực chính trị quốc tế ngày nay. Ban Biên tập *Nghiencuuquocte.net* xin trân trọng giới thiệu với các bạn bản dịch của văn bản quan trọng này.

Mùa hè năm sau người Athens đã tiến hành một cuộc viễn chinh chống lại đảo Melos. Melos là một xứ thuộc địa của Sparta nhưng không chịu thuần phục trước người Athens như dân các đảo khác và ban đầu giữ trung lập không tham gia vào bên nào của cuộc chiến, nhưng sau đó, trước việc người Athens dùng vũ lực cướp phá mảnh đất của mình, đã tỏ thái độ thù địch công khai. Các tướng lĩnh của Athens đưa quân tới đóng trại trên đảo Melos, nhưng trước khi tàn phá mảnh đất đó, đã cử người tới để thương lượng. Người Melos

không đưa các sứ giả này tới nói chuyện trước toàn dân đảo mà yêu cầu họ trình bày mục đích sứ mệnh của mình trước hội đồng thành phố. Các sứ giả của Athens nói:

Người Athens: Vì chúng tôi không được nói chuyện với người dân, vì các người sợ rằng nếu chúng tôi diễn thuyết liên tục mà không bị gián đoạn chúng tôi có thể đánh lừa họ bằng các lập luận hấp dẫn của mình mà các người không có cơ hội đáp lại - chúng tôi nhận thấy rằng đây chính là ý định của các người khi đưa chúng tôi tới đây chỉ để nói chuyện trước Hội đồng – vì vậy chúng tôi nghĩ rằng các người ngồi đây nên đảm bảo gấp đôi cho ý định an ninh của mình. Chúng tôi cũng đề nghị các người cũng không nên phát biểu dài dòng, mà hãy đề cập từng điểm một, và khi chúng tôi nói điều gì các người không đồng ý thì các người hãy ngắt lời ngay lập tức, và phản bác nó.

Người Melos: Chúng tôi không có gì phản đối đối với đề nghị hợp lý của các ông rằng chúng ta nên trình bày quan điểm của mỗi bên một cách hòa nhã, nhưng sự chuẩn bị về quân sự mà các ông đã thực hiện có vẻ như không nhất quán với điều này. Chúng tôi thấy rằng các ông tới đây với tâm thế định sẵn là người phán xét cuộc tranh luận, và rằng kết cục tự nhiên cho chúng tôi sẽ là làm nô lệ nếu các ông thuyết phục được chúng tôi, và gánh chịu chiến tranh nếu lập luận của chúng tôi thuyết phục hơn và không chịu khuất phục trước các ông.

Người Athens: Nếu các người gặp chúng tôi chỉ để đoán định về tương lai, hay vì mục đích nào khác mà không chịu nhìn thẳng vào thực tế và trên cơ sở đó thảo luận về sự an nguy của thành bang các ngươi, thì chúng tôi sẽ chấp dứt cuộc thương lượng. Ngược lại, chúng tôi sẵn sàng nói chuyện.

Người Melos: Ở địa vị chúng tôi, thật tự nhiên và chấp nhận được nếu chúng tôi tìm hiểu nhiều ý tưởng và lập luận khác nhau. Nhưng vấn đề khiến chúng ta gặp nhau tại đây là sự an nguy của chúng tôi, vì vậy, nếu các ông thấy vừa lòng, thì hãy để cuộc nói chuyện diễn ra theo cách các ông đã đề xuất.

Người Athens: Vậy thì chúng tôi sẽ không phát biểu dài dòng, thiếu thuyết phục, hay đầy những lời hoa mỹ, chỉ để chứng minh rằng chiến thắng trước Ba Tư đã biện minh cho đế chế của chúng tôi, và rằng chúng tôi giờ đây đang tấn công các người vì các người đã đối xử sai trái với chúng tôi. Và chúng tôi cũng đề nghị các người không mong chờ thuyết phục chúng tôi bằng cách nói rằng các người chưa làm gì tổn hại tới chúng tôi, hay rằng, dù là một thuộc địa của Sparta, các người vẫn không tham gia liên minh với họ. Mỗi bên chúng ta hãy nói lên những suy nghĩ thực sự của chúng ta và hướng tới một thỏa thuận thực tế. Các người và chúng tôi, là những người thực tế, đều biết rằng vấn đề công lý chỉ tồn tại giữa những bên ngang bằng nhau về sức mạnh, và rằng kẻ mạnh làm bất cứ những gì mình có thể, còn kẻ yếu thì phải chấp nhận những gì họ phải chấp nhận.

Người Melos: Vì các ông tảng lờ công lý và đưa lợi ích riêng làm cơ sở cho cuộc tranh luận, chúng tôi cũng phải lấy lập trường như vậy, và chúng tôi nói rằng theo quan điểm của chúng tôi, việc duy trì một nguyên tắc có lợi cho tất cả chính là lợi ích của các ông, rằng bất cứ ai đang gặp nguy hiểm nên cần được đối xử một cách công bằng và bình đẳng, và được hưởng những lợi thế, dù đáng lẽ ra anh ta không được hưởng, nếu anh ta có thể giành được nó thông qua những lập luận thuyết phục. Đây là lợi ích của các ông cũng như của chúng tôi, vì sự thất bại của các ông sẽ khiến các ông bị trả thù một cách tàn bạo và đó sẽ là một bài học cho toàn thế giới.

Người Athens: Chúng tôi không e ngại gì về vận mệnh của đế chế chúng tôi nếu nó thực sự sụp đổ; những người thống trị các dân tộc khác, như người Sparta, không quá khủng khiếp đối với một kẻ thù bị đánh bại. Và người Sparta, những người mà chúng tôi đang xung đột, cũng không e ngại về điều đó, về mối nguy hiểm từ các thần dân vốn có thể quay lại tấn công và chinh phục những kẻ đã cai trị họ. Nhưng hãy để mối nguy hiểm đó cho chúng tôi tự xử lý. Hiện tại chúng tôi sẽ chứng minh rằng chúng tôi đến đây là vì lợi ích của đế chế chúng tôi, và rằng những gì chúng tôi nói là nhằm đảm bảo an toàn cho thành bang của các người, vì chúng tôi muốn các người trở thành thần dân của chúng tôi với ít rắc rối nhất, và chúng tôi muốn các người được sống sót phù hợp với lợi ích của chúng tôi cũng như chính các người.

Người Melos: Có thể lợi ích của các ông là làm ông chủ, nhưng tại sao trở thành nô lệ của các ông lại là lợi ích của chúng tôi?

Người Athens: Bằng cách đầu hàng các người sẽ tránh được một số phận khủng khiếp, và chúng tôi cũng sẽ hưởng lợi bằng cách không phải hủy diệt các người.

Người Melos: Các ông không đồng ý với một dàn xếp mà theo đó chúng tôi đứng ngoài cuộc chiến, trở thành bạn hữu của các ông chứ không phải kẻ thù của các ông, nhưng giữ trung lập sao?

Người Athens: Không. Sự thù địch của các người còn ít gây tổn thương cho chúng ta hơn là sự thân thiện. Đối với thần dân của chúng tôi, điều đó (sự thân thiện – ND) là một biểu hiện cho sự yếu đuối, còn sự thù hận của các người chứng tỏ sức mạnh của chúng tôi.

Người Melos: Đây có phải là ý tưởng của các thần dân của các ông? Chẳng lẽ họ không phân biệt giữa những thành bang không liên quan gì tới các ông, và những thành bang là thuộc địa của các ông hay quân phản loạn đã bị các ông chinh phạt?

Người Athens: Họ nghĩ rằng cả hai không có gì khác nhau, nhưng một số thành bang vẫn còn độc lập vì họ mạnh và chúng tôi e ngại tấn công họ. Vì vậy, ngoài việc giúp chúng tôi mở mang đế chế, việc các người đầu hàng cũng mang lại cho chúng tôi an ninh: và việc các người là dân đảo (và yếu hơn các đảo khác) càng làm cho việc các

người không thể trốn thoát khỏi chúng tôi càng quan trọng hơn khi chúng tôi là những người thống lĩnh mặt biển.

Người Melos: Nhưng các ông không thấy an toàn khi chúng tôi trung lập sao? Các ông từ chối đòi hỏi công lý của chúng tôi và buộc chúng tôi đầu hàng, vì vậy chúng tôi cũng phải nói lên suy nghĩ của chúng tôi, và tìm cách thuyết phục các ông, nếu cả hai điều đó vô tình là một. Các ông sẽ không chuốc lấy thêm kẻ thù từ những thành bang trung lập khi họ thấy hành xử của các ông và nghĩ rằng một ngày nào đó các ông cũng sẽ tấn công họ sao? Hành động của các ông sẽ củng cố thêm sức mạnh của các đối thủ, và buộc những dân tộc khác nếu không vì như vậy mà trở thành kẻ thù của các ông, trái với mong muốn của họ, đúng vậy không?

Người Athens: Không. Các thành bang trên lục địa đang được hưởng tự do và sẽ còn lâu mới áp dụng các biện pháp phòng vệ với chúng tôi, và chúng tôi cũng không coi họ nguy hiểm bằng các thành bang độc lập trên đảo như các người, hay những thành bang đang bất mãn dưới sự cai trị của chúng tôi. Đây là những thành bang dễ hành động liều lĩnh và gây nguy hiểm cho chính họ cũng như chúng tôi nhất.

Người Melos: Vậy thì chắc chắn rằng, nếu các ông bằng mọi giá duy trì đế chế của mình, trong khi các dân tộc nô lệ tìm cách thoát ra khỏi nó, thì chúng tôi, một thành bang còn đang tự do, sẽ thật đớn hèn nếu như chúng tôi không thử làm mọi cách ngoài việc chấp nhận thân phận nô lệ, đúng vậy không?

Người Athens: Không. Nếu các người suy nghĩ bình tĩnh. Đây không phải là cuộc tranh giành vì danh dự giữa hai bên ngang bằng nhau, mà là vấn đề bảo toàn sinh mệnh cho các người, cứu các người khỏi một cuộc chiến với một cường quốc mạnh hơn nhiều lần.

Người Melos: Nhưng chúng ta đều biết rằng trong chiến tranh sự may mắn thường công bằng hơn những gì người ta nghĩ nếu nhìn vào sự chênh lệch con số lực lượng. Nếu chúng tôi đầu hàng ngay lập tức, chúng tôi sẽ không còn hi vọng gì; còn nếu chúng tôi chống trả thì vẫn còn một hi vọng là chúng tôi sẽ đứng vững.

Người Athens: Hi vọng khiến người ta chấp nhận rủi ro; nhưng những người ở thế mạnh mới có thể theo đuổi hi vọng mà không bị thất bại, dù có thể có thiệt hại. Nhưng khi họ đánh cược tới đồng xu cuối cùng cho hi vọng (vì nó rất đắt đỏ), niềm hi vọng đó sẽ bộc lộ rõ bản chất trong những phút giây thất bại, và khi niềm hi vọng đã bộc lộ rõ bản chất thì nó sẽ từ bỏ họ mà họ không còn gì để tự bảo vệ mình. Các người là nước yếu, và vận mệnh của các người chông chênh như trên mảnh cân, các người nên tránh sai lầm mà đa phần người ta mắc phải, những người đáng ra có thể tự cứu mình bằng những cách thực tế, và rồi, khi những hi vọng rõ ràng đã từ bỏ họ thì trong bế tắc họ lại quay sang những thứ vô hình – như những lời tiên tri hay sấm truyền, cùng

những thứ khác như vậy - vốn huyễn hoặc con người bằng hi vọng khiến họ tự hủy hoại mình.

Người Melos: Các ông cũng biết chắc rằng chúng tôi nhận ra khó khăn khi chống trả lại sức mạnh của các ông và thần may mắn nếu như thần may mắn không công bằng. Tuy nhiên chúng tôi vẫn tin rằng Thượng đế sẽ ban may mắn cho chúng tôi một cách công bằng, vì trong cuộc tranh luận này chúng tôi đã đúng và các ông đã sai. Ngoài ra, chúng tôi cũng tin tưởng rằng khiếm khuyết về sức mạnh của chúng tôi sẽ được bù đắp bởi người Sparta, bởi Sparta sẽ giúp đỡ những người anh em chúng tôi, vì danh dự nếu không vì lý do nào khác. Vì vậy sự tự tin của chúng tôi không phải hoàn toàn vô căn cứ như các ông nghĩ.

Người Athens: Nếu nói về ơn Chúa, chúng tôi nghĩ là chúng tôi có thể trông đợi vào điều đó nhiều ngang như các người, vì các yêu sách lẫn hành động của chúng tôi đều không trái với đức tin của con người ở Chúa hay mong muốn của họ. Bằng niềm tin vào Chúa trời và hiểu biết về con người, chúng tôi tin rằng con người bằng quy luật tự nhiên luôn tìm cách thống trị kẻ khác nếu mình mạnh hơn. Chúng tôi không tự tạo ra quy luật đó, cũng không phải là những người đầu tiên hành xử theo nó. Chúng tôi thấy quy luật đó đã tồn tại từ lâu, và sẽ tồn tại mãi mãi, kể cả khi chúng tôi không còn nữa. Và chúng tôi biết rằng các người cũng như bất cứ ai khác nếu hùng mạnh như chúng tôi thì cũng sẽ làm những gì chúng tôi đã làm. Về kỳ vọng của các người đối với Sparta và niềm tin rằng Sparta sẽ giúp các người vì danh dự, chúng tôi chúc mừng các người về sự ngây thơ đó nhưng chúng tôi không ngưỡng mộ sự thiếu suy nghĩ của các người. Nếu nói về Sparta và các truyền thống quốc gia thì có thể nói người Sparta là một dân tộc rất đáng nể trọng. Còn nói về cách hành xử của họ với các dân tộc khác thì dù là một câu chuyện dài nhưng chúng tôi có thể tóm gọn lại rằng, trong số những dân tộc mà chúng tôi biết, họ luôn xác định lợi ích của mình một cách hợp lý và làm những gì mình thích vì danh dự. Những nguyên tắc đó không giúp được gì cho những hi vọng được giải cứu vô lý trí hiện tại của các người.

Người Melos: Đó là lý do chính tại sao chúng tôi lại tin tưởng vào họ lúc này; vì lợi ích của mình, họ sẽ không muốn phản bội các thuộc địa và qua đó giúp đỡ các kẻ thù, phá hủy niềm tin của các bạn bè đồng minh ở Hi Lạp đang có nơi họ.

Người Athens: Rõ ràng các người vẫn chưa nhận ra rằng lợi ích của con người chính là an toàn, trong khi con đường của công lý và danh dự lại đầy rẫy nguy hiểm; và nguy hiểm là một rủi ro mà người Sparta không hề muốn gánh chịu.

Người Melos: Quan điểm của chúng tôi là họ sẽ nhiều khả năng chấp nhận rủi ro hơn trong trường hợp của chúng tôi, và sẽ ít coi điều đó là nguy hiểm, vì vị trí gần gũi của chúng tôi với Peloponnesse khiến họ dễ hành động hơn và vì tình ruột thịt sẽ khiến họ tin tưởng chúng tôi hơn so với những dân tộc khác.

Người Athens: Đúng, nhưng một đồng minh tiềm năng không xem xét đến thiện chí của những kẻ xin trợ giúp mà xem xét đến ưu thế vượt trội về sức mạnh trên chiến trường. Và điều này đúng với người Sparta hơn bất kỳ ai khác. Họ thiếu tin tưởng vào sức mạnh bản thân đến nỗi khi tấn công các thành bang láng giềng họ luôn phải tập hợp một lực lượng đồng minh hùng hậu. Vì vậy ít có khả năng họ sẽ đem quân ra một đảo ngoài khơi khi chính chúng tôi mới là người thống lĩnh trên biển.

Người Melos: Họ có thể cử những đội quân khác. Biển Crete rất rộng lớn, và điều này khiến cho những người kiểm soát biển khó bắt được tàu thuyền địch hơn là việc các tàu đó trốn thoát họ một cách an toàn. Nếu họ thất bại trên biển, họ sẽ tấn công đất nước và đồng minh của các ông, những nơi mà Brasidas[1] chưa tới được. Lúc đó các ông sẽ phải chống lại không chỉ một đất nước mà các ông không có gì liên quan, mà các ông sẽ còn phải chiến đấu bảo vệ chính đất nước mình và các đồng minh của mình.

Người Athens: Đó là một khả năng và đã từng xảy ra trước đây. Điều đó cũng có thể xảy ra trong trường hợp của các ngươi, nhưng các người sẽ biết rằng Athens chưa bao giờ chấm dứt một cuộc bao vây nào chỉ vì sợ hãi trước một kẻ thù khác. Các người nói rằng các người muốn thảo luận sự an nguy của thành bang các người, nhưng chúng tôi nhận thấy trong tất cả các lời nói các người chưa bao giờ có lời nói nào cho thấy hi vọng hợp lý cho điều đó. Sức mạnh của các người chỉ nằm ở những hi vọng cho tương lai; so với lực lượng mà các người đang đối mặt, nguồn lực của các người quá nhỏ bé để có thể hi vọng thành công. Các người sẽ thật dại dột nếu như sau khi chúng tôi rời khỏi nơi đây các người vẫn không thể đi đến được một quyết định khôn ngoan hơn những gì các người đã nói hôm nay. Các người đừng để bị đánh lừa bởi ảo tưởng về danh dự, thứ đã hủy hoại nhiều người khi phải đối mặt với hiểm nguy nhưng lại đắn đo về nó. Vì trong nhiều trường hợp người ta vẫn đã có thể nhìn thấy được những hiểm nguy trước mặt, nhưng lại để cho thứ gọi là mất danh dự, một từ mà bằng sức quyến rũ của tự nó, đã đưa họ tới chỗ làm nô lệ cho ý tưởng đó, khiến họ tự chuốc vào mình một thảm họa không thể sửa chữa được, để một suy nghĩ thiếu lý trí gây cho mình một sự mất danh dự còn lớn hơn cả những gì mà số phận có thể đã gây ra cho họ. Nếu khôn ngoan, các ngươi sẽ tránh được định mệnh đó. Thành bang vĩ đại nhất đã đưa ra cho các người một đề nghị hợp lý, cho phép các người được giữ vững đất đai và trở thành một đồng minh triều cống, điều đó không có gì là mất danh dự cả. Các người đã được phép lựa chọn giữa chiến tranh và an toàn, đừng ương ngạnh lựa chọn điều tồi tệ hơn. Những người thành công nhất là những người biết đấu tranh với những người ngang tài ngang sức, biết cư xử chừng mực với người mạnh hơn mình, và biết đối xử công bằng với những kẻ yếu hơn. Hãy suy nghĩ kỹ

[1] Brasidas là một viên tướng can đảm và hiếu chiến của Sparta, người đã giành nhiều chiến thắng trước người Athens và các đồng minh của họ trước khi tử trận trong năm thứ 10 của cuộc chiến.

điều đó khi chúng tôi rút lui, và luôn nhớ rằng các người chỉ có một đất nước, và rằng sự thịnh vượng hay tàn phá của nó phụ thuộc vào một quyết định mà thôi.

Đến đây người Athens rời khỏi cuộc gặp gỡ; còn người Melos ở lại và đi đến quyết định giống với những gì họ đã nói trong cuộc thương lượng. Đây là câu trả lời của họ: "Hỡi người Athens, quyết tâm của chúng tôi không thay đổi. Chúng tôi sẽ không hi sinh trong chớp mắt sự tự do của một thành bang đã tồn tại 700 năm qua; chúng tôi tin tưởng vào vận mệnh mà các đức Chúa trời đã dành cho chúng tôi đến lúc này, và với sự trợ giúp của người khác, tức là người Sparta, chúng tôi sẽ cố gắng để cứu lấy bản thân mình. Đồng thời chúng tôi cũng đề nghị các người để chúng tôi được làm bạn của các người và không phải là kẻ thù của cả hai bên, và sau khi đạt được một hiệp ước mà cả hai bên chấp nhận được, các người sẽ rút quân khỏi đất nước chúng tôi."

Đó là câu trả lời của người Melos. Người Athens đã hủy bỏ cuộc thương lượng, nói rằng: "Xét quyết định của các người, có thể thấy các người thật khác thường khi coi tương lai chắc chắn hơn hiện tại, và cho phép ước muốn của mình biến những điều chưa thấy thành thực tế; và các người đã đánh cược tất cả và tin tưởng hơn ai hết vào người Sparta, vào sự may mắn và hi vọng, các người sẽ thấy mình hoàn toàn sai lầm."

Đại diện của Athens quay lại doanh trại, và vì người Melos không tỏ dấu hiệu chịu quy hàng, các viên tướng đã ngay lập tức khởi binh, tạo một vòng vây xung quanh thành Melos và phân chia công việc giữa các thành bang tham gia liên quân. Sau đó Athens rút hầu hết quân đội về nước, chỉ để lại một ít binh sĩ của mình cùng các đồng minh để canh phòng trên bộ lẫn trên biển. Lực lượng đó được để ở lại và tiếp tục bao vây Melos.

Trong khi đó người Athens tại Pylos đã cướp phá của người Sparta nhiều tới mức người Sparta, dù kiềm chế để không phá vỡ hiệp ước và lâm chiến với người Athens, đã tuyên bố rằng bất cứ người dân nào của mình cũng có thể cướp phá lại của người Athens nếu muốn. Người Corinth cũng động binh với người Athens vì những tranh chấp của riêng mình, nhưng phần còn lại của Peloponesse vẫn giữ yên lặng. Trong khi đó, người Melos trong một cuộc đột kích vào ban đêm đã chiếm được phần đất do quân Athens kiểm soát ở phía đối diện chợ, tiêu diệt một vài trại lính, thu về nhiều ngô cùng các kho hàng hữu ích khác. Sau khi rút lui, quân Melos lại án binh bất động, trong khi quân Athens tìm cách cảnh giác phòng vệ tốt hơn trong tương lai.

Mùa hè đã qua. Mùa đông tiếp đó quân Sparta định xâm chiếm lãnh thổ của Argo, nhưng khi đến biên giới thì nhận thấy tổn thất mà cuộc xâm chiếm gây nên quá bất lợi nên đành rút quân. Ý định này của Sparta khiến người Argo nghi ngờ một số người dân của mình. Họ bắt giữ một số người, còn một số người trốn thoát. Cùng khoảng thời gian đó, người Melos lại chiếm được một phần trận địa khác của Athens, vốn được phòng bị rất yếu ớt. Vì vậy sau đó Athens gửi thêm quân tiếp viện và thắt chặt vòng vây. Trong thành Melos có một số người phản bội, và người Melos cuối cùng đã phải đầu hàng theo ý người Athens.

Athens đã xử tử toàn bộ đàn ông trưởng thành của Melos, và bán phụ nữ và trẻ em làm nô lệ. Sau đó họ cử 500 người định cư ra sinh sống và biến hòn đảo thành một xứ thuộc địa của mình.

GIỚI THIỆU DỰ ÁN *NGHIENCUUQUOCTE.NET*

Mục đích

Nghiencuuquocte.net là một dự án phi chính trị, phi lợi nhuận nhằm mục đích phát triển nguồn học liệu chuyên ngành nghiên cứu quốc tế bằng tiếng Việt và thúc đẩy việc học tập, nghiên cứu các vấn đề quốc tế tại Việt Nam.

Lý do ra đời

Trong khi số người học tập và nghiên cứu về các vấn đề quốc tế ở Việt Nam ngày càng gia tăng thì việc tiếp cận các tài liệu mang tính học thuật của thế giới về lĩnh vực này còn rất hạn chế vì hai lý do: Thứ nhất, các tài liệu này thường phải trả phí mới tiếp cận được, trong khi các trường đại học và viện nghiên cứu của Việt Nam hầu như không có chi phí trang trải. Thứ hai, các tài liệu này chủ yếu được xuất bản bằng tiếng Anh, khiến nhiều sinh viên, nhà nghiên cứu, và đặc biệt là quảng đại độc giả quan tâm đến các vấn đề quốc tế nói chung, gặp khó khăn trong việc tiếp thu, lĩnh hội. *Nghiencuuquocte.net* ra đời với hi vọng sẽ góp phần khắc phục được các vấn đề trên.

Hoạt động chính

Hoạt động chính của *Nghiencuuquocte.net* là biên dịch sang tiếng Việt và xuất bản trên website của mình các nguồn tài liệu mang tính học thuận bằng tiếng Anh về lĩnh vực quan hệ quốc tế, bao gồm chính trị quốc tế, kinh tế quốc tế, và luật pháp quốc tế.

Các tài liệu này chủ yếu là các bài báo trên các tập san quốc tế, các chương sách, hoặc các tài liệu tương ứng, đã được xuất bản bởi các nhà xuất bản, các trường đại học và viện nghiên cứu có uy tín trên thế giới.

Dự án ưu tiên biên dịch và xuất bản:

- Các bài viết mang tính nền tảng đối với lĩnh vực nghiên cứu quốc tế;
- Các bài viết có nhiều ảnh ảnh hưởng trong lĩnh vực này;
- Các bài viết liên quan trực tiếp hoặc có ảnh hưởng, hàm ý gián tiếp đến Việt Nam;
- Các bài viết được đông đảo độc giả quan tâm.

Sau khi dự án hoạt động ổn định, số lượng các bài dịch có chất lượng tăng lên,*Nghiencuuquocte.net* có thể tính tới việc hợp tác với các đối tác để biên soạn các tuyển tập bài dịch theo từng chủ đề nhất định và phát hành dưới dạng sách in hoặc ebook.

Quy trình biên dịch và xuất bản

Ban biên tập chịu trách nhiệm tuyển lựa (và xin phép các nhà xuất bản nếu cần) các bài viết để giao cho các cộng tác viên dịch. Các cộng tác viên cũng có thể chủ động đề xuất lên Ban Biên tập các bài viết mà mình muốn dịch. Sau khi có sự đồng ý của Ban Biên tập, cộng tác viên sẽ tiến hành biên dịch.

Các cộng tác viên hoặc các cá nhân khác nếu đã dịch sẵn một bài viết/ chương sách nào đó cũng có thể gửi đến Ban Biên tập (kèm bản gốc tiếng Anh) để xem xét. Nếu đề tài phù hợp và chất lượng đạt yêu cầu, bài viết có thể được hiệu đính và xuất bản.

Sau khi nhận được bản dịch, Ban Biên tập sẽ kiểm tra bước đầu chất lượng bài dịch. Nếu chất lượng không đạt (ví dụ sai quá nhiều, khó có thể hiệu đính, biên tập được một cách hiệu quả) thì bài dịch sẽ bị từ chối và trả lại người dịch. Trong trường hợp chất lượng thỏa đáng, bài dịch sẽ được chuyển tới các cộng tác viên phù hợp để kiểm định và hiệu đính. Sau khi hiệu đính, Tổng Biên tập sẽ kiểm tra lại lần cuối. Nếu đạt yêu cầu, bài dịch sẽ được xuất bản trên website dự án.

Tổng Biên tập là người quyết định cuối cùng về việc lựa chọn bài dịch, người dịch, người hiệu đính, cũng như việc chuyển hiệu đính và xuất bản các bài viết.

Xuất bản các bài dịch đã được công bố

Ban biên tập hoan nghênh các cộng tác viên đóng góp các bài dịch đã được hiệu đính và xuất bản ở các nơi khác. Trong trường hợp đó, các cộng tác viên đảm bảo việc công bố các bài dịch đó trên *Nghiencuuquocte.net* đã được cho phép bởi các bên liên quan.

Yêu cầu đối với bản dịch

Để được xem xét xuất bản, bản dịch phải đám ứng các yêu cầu sau:

- Dịch sát và đầy đủ bài viết nguyên gốc. Trong trường hợp vì lý do đặc biệt mà cộng tác viên muốn bỏ một phần nào đó của bài viết gốc thì phải thông báo và được sự đồng ý của Ban Biên tập.
- Ngôn ngữ tiếng Việt trong sáng, dễ hiểu. Hạn chế tối đa lỗi chính tả.
- Trong trường hợp có các thuật ngữ, đoạn văn người dịch cảm thấy khó hiểu hoặc dịch chưa chuẩn, người dịch cần đánh dấu (highlight) các thuật ngữ, đoạn văn đó để tiện cho việc hiệu đính biên tập.

- Giữ toàn bộ nguồn tài liệu tham khảo như trong bản gốc (footnote, endnote, bibliography). Các footnote, endnote có chứa thông tin bổ sung cần được dịch. Tuy nhiên, để tiện cho việc truy nguồn tài liệu tham khảo của người đọc, người dịch giữ nguyên tiếng Anh (không dịch sang tiếng Việt) các nguồn tài liệu tham khảo của bài viết gốc.
- Bài dịch phải được đánh máy bằng font chữ Unicode, cỡ 12 pt, cách dòng 1,5, file MSWord 2003, 2007, 2010 (không gửi bản pdf).
- Bài dịch phải sử dụng Bìa bài dịch theo mẫu thống nhất. Download template bìa bài dịch tại đây: **Template Bia bai dich**
- Tên file: Tên người dịch + Tên bài viết gốc bằng tiếng Anh.
- Bài dịch sau khi hoàn thành gửi về địa chỉ: nghiencuuquocte@gmail.com.

Thời hạn hoàn thành bản dịch

Vì đây là một dự án dựa trên sự đóng góp tự nguyện, Ban Biên tập không yêu cầu thời hạn cụ thể đối với việc hoàn thành các bản dịch. Tuy nhiên, Ban Biên tập hi vọng sẽ nhận được bản dịch trong thời hạn 45 ngày kể từ ngày bản gốc được gửi cho người dịch. Thông thường các bản bài gốc tiếng Anh sẽ có độ dài từ 20-35 trang (bao gồm endnote, footnote, bibliography).

Cộng tác với *Nghiencuuquocte.net*

Do đây là một dự án phi lợi nhuận mới ở giai đoạn đầu và chưa có tài trợ nên chúng tôi kêu gọi sự tham gia tình nguyện của các cộng tác viên ở cả hai công đoạn biên dịch và hiệu đính. Nếu bạn quan tâm và muốn trở thành cộng tác viên của dự án, vui lòng điền vào mẫu đơn đăng ký tại: http://nghiencuuquocte.net/dang-ky-cong-tac/

Các cộng tác viên đăng ký, tùy vào quyết định của Ban Biên tập, có thể sẽ được đưa vào danh sách cộng tác viên luôn hoặc sẽ được gửi một đoạn trích từ một bài báo/chương sách (khoảng 1-2 trang) để dịch thử. Nếu đạt yêu cầu, chúng tôi sẽ đưa các bạn vào danh sách cộng tác viên và sẽ gửi bài cho các bạn biên dịch/ hiệu đính khi có bài phù hợp với chuyên môn của bạn hoặc theo đăng ký chủ động của bạn. Lưu ý: Việc bạn được gửi bài để dịch cũng như việc bạn nộp bài đã dịch không đảm bảo chắc chắn bài dịch của bạn sẽ được hiệu đính, biên tập và xuất bản.

Lợi ích của việc trở thành cộng tác viên của *Nghiencuuquocte.net*:

- Rèn luyện và nâng cao khả năng tiếng Anh, nhất là kỹ năng dịch thuật;
- Mở rộng hiểu biết về các lĩnh vực nghiên cứu quốc tế;
- Đóng góp vào sự phát triển của cộng đồng học tập và nghiên cứu quốc tế tại Việt Nam;
- Được cấp giấy chứng nhận cộng tác viên (có thể đưa vào hồ sơ xin học bổng, xin việc làm) nếu đóng góp từ 2 bài dịch trở lên.
- Được nhận thù lao trong trường hợp dự án xin được tài trợ hoạt động hoặc bài dịch được sử dụng trong các ấn phẩm phát hành có thu phí.

Bản quyền bài dịch

Bản quyền đối với bản dịch được xuất bản cùng được chia sẻ bởi người dịch, người hiệu đính (nếu phải hiệu đính) và trang *Nghiencuuquocte.net*. Trong trường hợp bản dịch phát sinh doanh thu (ví dụ được đưa vào các giáo trình, tập bài đọc, hoặc các ấn phẩm khác được phát hành có thu phí như sách in hoặc ebook), thì sau khi trừ các chi phí biên soạn, in ấn, phát hành, lợi nhuận thu được sẽ được chia theo tỉ lệ: Người dịch: 40% (hoặc 75% nếu không phải hiệu đính); Người hiệu đính: 35%, trang Nghiencuuquocte.net: 25%.

Trang *Nghiencuuquocte.net* chịu mọi phí tổn trong trường hợp phải trả phí cho nhà xuất bản để bài viết được phép dịch sang tiếng Việt.

Đăng tải, phát hành lại bài dịch từ *nghiencuuquocte.net*

Việc đăng tải lại trên cách trang mạng các bài dịch đã công bố trên website dự án phải ghi rõ nguồn và dẫn link tới bài viết gốc trên *nghiencuuquocte.net*.

Trong trường hợp in ấn hoặc sử dụng các bài viết cho mục đích thương mại, các bên liên quan phải nhận được sự cho phép bằng văn bản của Ban Biên tập *nghiencuuquocte.net*.

Dù nỗ lực tối đa trong nguồn lực cho phép để đảm bảo chất lượng của các bài dịch,*nghiencuuquocte.net* không chịu trách nhiệm về độ tin cậy, chính xác của các bài dịch cũng như những hậu quả có thể phát sinh từ việc trích dẫn, sử dụng lại nội dung của các bài dịch đó dưới bất kỳ hình thức nào.

Miễn trừ trách nhiệm

Trong khi trân trọng sự đóng góp của các cộng tác viên, *Nghiencuuquocte.net* và Ban Biên tập không thể chịu bất cứ trách nhiệm nào đối với các tổn thất, thiệt hại về vật chất, tinh thần, thời gian, sức khỏe... có thể xảy ra đối với các cộng tác viên trong quá trình tiến hành cộng tác với dự án.

Liên lạc

Mọi trao đổi xin vui lòng gửi tới: Lê Hồng Hiệp Email: nghiencuuquocte@gmail.com.